

Tesno združen z napredkom tehnike pa je tudi socialno-političen napredek. Zistematična socialna politika je v novejšem času izvedljiva le ondi, kjer se naslanja na tehniko. S socialno politiko pečati se zamorejo bistveno in z uspehom le one države, ki morejo beležiti neko primerno višino narodnega blagostanja; da je tega blagostanja deležna, potrebuje moderna država absolutno tehnike.

Socialno-politično deluje tehnika, ker v neprestanem napredovanju rodi vedno novih virov delavnosti in tudi blagostanja; pred vsem pa omogočuje delavskemu naraščanju počteni obstanek.

Kajti tehniki gre zasluga za to, da ljudstvo dobiva zdravejših bivališč. Deluje torej na zdravstvenem polju in izvršuje s tem važno socialno-politično nalogo.

Še obsežnejši pa je vpliv tehnike na narodno gospodarstvo. Vzemimo samo razmerje med številom delavnega ljudstva srednjovelike moderne države, v kateri napreduje tehnika; stroji, stoječi v Franciji, izvršijo ono delo, za katero bi trebalo 225 milijonov ljudi. Ako pa se pomisli, da je povprečno v Franciji le kakih 25 milijonov delazmožnih ljudi, tedaj se da izračunati, kako velikansko delo in zaslužek izvršujejo ti stroji. To, kar je v starem veku pomenilo za kulturo suženjstvo, to pomeni za moderno kulturo stroj.

In vendar je nezmisel govoriti o množenju nesreč v poklicu na strojih. Statistika govori, da se v enem mesecu — in to na celem svetu — zgodi na pr. na železnicah samo 687 nesreč, med temi 21 s smrtnim izidom in to vkljub velikanskemu aparatu na celi zemski obli. V istem času je zabeleženih 250 nesreč s kolesom (biciklom) med temi le 4 s smrtnim izidom. A nasprotno pa je pri uporabi konj in voz zabeleženih 1200 nesreč, od katerih 84 s smrtnim izidom.

Kako pa je tehnika ob silnem napredku prometnih sredstev vplivala na razvoj narodnega gospodarstva in narodnega blagostanja sploh, o tem nas najbolje pouči zasledovanje orjaških nalog, katere izvršuje prekomorski parobrodni promet.

Kakor je zlasti zadnjih deset let napredovala tehnika v pogledu hitrosti, varnosti in uglednosti parobrodnega prometa, to pač zasluži največjega priznanja. O tem najbolje govori dejstvo, da parobrodi in ladje, ki so plovile pred 10 leti čez morje, spadajo danes v pozabnost na tehničnem polju parobrodarstva.

Tehnika pa je tudi nadalje pospeševalka miru.

Baš orjaški napredek v tehniki na polju iznajdbe vojnih razstrelnih sredstev, posebno v gradnji vojnega brodovja, ima za posledico to, da so se države oklenile miru, oziroma, da se bojijo vojne tudi narodi, ki bi bili sicer hitro pripravljeni „udariti“.

Omenjeni vpliv tehnike na narodno blagostanje je omogočil praktično izkoriščanje splošne domobranske dolžnosti. Ali le države, katerih narodi živijo v primernem blagostanju so zamogle uresničiti ta princip.

Pa tudi na razvoj splošne narodne prosvete vpliva tehnika v veliki meri. Ta fakt se kaže na delavcu ob stroju, na katerem se vežba njegova inteligenca. Tako postane inženir tudi odgojitelj.

Seveda splošni veliki napredek ni le na strani tehnike, marveč tehnika pripozna tudi drugim strokam delež na splošni prosveti. Vender se sme dati tehniki priznanje, da je jedna glavnih nositeljic človeške kulture, ter da bi brez nje ne dospeli do onega viška kulture, na katerem se človeška družba danes nahaja. Zato je tudi resnica, da se po napredku tehnike v kakem narodu rodi tudi njegov splošni kulturni napredek.

V živahnem soglasju tehnike z narodnim gospodarstvom in socialno politiko pa je tudi potrebno, da se tehnik, ako hoče stati na višini svoje dobe, tudi zaveda naloge, ki mu jo nalaga njegov poklic v socialno političnem oziru. Brez tehnike in praktične socialne politike. Zato je tudi dolžnost tehnike, da obrne vso pozornost na politično stran svoje delavnosti.

Mizarske zadruga šentvidske občni zbor.

Pretečeno nedeljo dne 24. m. m. vršil se je občni zbor mizarske zadruga v Št. Vidu nad Ljubljano, katerega so se člani polnoštevilno (24) udeležili. Računi so se enoglasno odobrili.

Sklenilo se je tudi takoj letošnje leto zgraditi mehanično delavnico in shrambo za zalogo pohištva.

Denarni promet prvega pol leta je bil sledeči:

Prejemkov je bilo	16 168 K 29 vin.
Izdatkov pa	16.056 „ 16 „

Svota denarnega prometa	32.224 K 45 vin.
-----------------------------------	------------------

Gibanje zadruga pa je bilo prvega pol leta:

za prodano blago se je izkúpilo	10.128 K 29 vin.
Vrednost surovin v skladišču 31. decembra l. l.	3.446 „ 76 „
Tirjatve 31. decembra l. 1900	4.241 „ 04 „
Vrednost blaga v skladišču 31. dec.	7 327 „ 50 „
Skupno	25.143 K 59 vin.

Plačila za izdelano blago	11.829 K 99 vin.
Tirjatve članov	4.304 „ 34 „
Dolg na materialu in drugem	4.576 „ 21 „
Dolg na lesu	3.103 „ 10 „
Skupno	23.813 K 64 vin.

Preostane torej kosmati dobiček	1.329 K 95 vin.
Od te svote se odbijejo razne zgube upravnih stroškov itd.	1.010 „ 27 „

Iznaša torej čisti dobiček	319 K 68 vin.
--------------------------------------	---------------

Kakor je razvidno iz predstoječega poročila imela je zadruga prvega pol leta primeroma veliko prometa ter ima vkljub ustanovnim stroškom 319 kron 68 vin.

čistega dobička. Zadruga bode gotovo uspevala, ako jo bodo podpirali tudi častiti gg. odjemalci, katerim se tem potom najtopleje priporoča.

Kmetijstvo.

Obrezovanje trt.

Prvo delo, katerega se bode vinogradnik lotil, ko bode v vinogradih sneg skopnel, bode pač obrezovanje trt.

Najprej se lotimo obrezovanja trt, katere so bile v roki na suho cepljene, torej v trtnici izgojene, ter iz te v vinograd presajene. Potem se bomo pa zmenili o obrezovanju trt, katere so bile na stalnem mestu visoko na zeleno cepljene, katere treba torej zagrubati.

Na suho v roki cepljene ter v trtnici izgojene trte kaže tako-le obrezovati: Takrat, ko se jih zasaja, pusti naj se vsaki le jeden čisto kratki palček le jednega očesa. Ne pušča naj jim pa nikdo kar po tri, štiri očesa, kar se prav rado zgodi. Že celo naj jih pa ne sadi nihče kar nič obrezane, kar se žal tudi sem ter tam zgodi.

V drugem letu rašče v vinogradu obreži vsako trto le na jeden palček dveh očes, ne pa na več. Dve očesi zadostujeta, ker trtica tako iz takozvanih spečih očes v znožju palčka tudi še več poganjkov požene. Ko so poganjki že dobro ped dolgi postali, poveži dva ali k večjemu tri najmočnejše h kotu, vse druge odmandaj.

V tretjem letu rašče v vinogradu obreži vsako trto na dva palčka, vsak naj ima po dve očesi. Te brez spečih. Ako bi pa kaka trta le eno mladiko na sebi imela, kar je tudi mogoče, potem obreži jo le na jeden palček, pa temu pusti tri da, tudi štiri očes, ako je mladika prav močna. Ko postanejo iz očes pognali poganjki dobro ped dolgi, poveži najmočnejše štiri h kolu, vse ostale pa odstrani, omandaj.

V četrtem letu rašče obreži vsako trto na en sam kratek napnenček (šparonček) petih, k večjemu šestih očes. Tega pa poveži naravnost kvišku ob kolu, ne pa na kako stran sključeno.

Tako obrezano in povezano trto imenujemo po vipavsko prerezavka. Namen prerezavke je dvojen. Prvič, da se trta od tal dvigne, drugič, da se jo prvokrat za roditev obreže. Prerezavke imajo že vse roditi. Ko prerezavke dobro ped dolge poganjke zaženejo, poveži tri ali štiri najvišje in najmočnejše h kolu, nižje pa nad tretjim listom, rastočim nad najvišjim zarodom, kar odščeni, torej okrajšaj. Ako pa nima kak nizko rastoč pognanek nič zaroda, odmandaj ga kar proč.

V petem letu obveži trte prvič tako, kakor jih kaže potem leto za letom obrezovati. Torej obreži jih kakor pravimo v prvič na stalno vsakoletno režno, pri kateri zadobi vsaka na vrhu iz najmočnejše mladike napnenec (šparon) osmih do desetih očes, nižje nekoliko pod tem

pa palce treh očes. Palce ne puščaj nikoli nad napnencem, ampak vedno pod tem.

Trti tudi nikoli ne puščaj takozvanega pijančka, to je, pod palcem ne puščaj še enega čisto kratkega palčka le enega očesa. Čemu neki pijanček puščati, ko je trta z napnencem in palcem treh očes že čisto dovolj obložena, in ko je še čisto nizka. Pijančke se napravi opravičeno pri starih, v deblih že previsokih trtah, da se je z njih pomočjo v deblih skrajša in zniža, ne pa pri še čisto mladih.

V šestem letu odvrži lanski napnenec popolnoma proč, iz treh mladik na palcu pa napravi nov palec le treh očes in nov napnenec osem do devet očes. Tretjo mladiko pa odreži.

In tako obrezuj potem trte leto za letom naprej, dokler zamorejo toliko obkladanje prenašati. Kadar opešajo, obreži jih na en sam palec štirih očes in posebno jim dobro zagnoji. Dobro zagnojene trte obrezuj pa potem zopet naprej leto za letom na palce in napnenec.

Na stalnem mestu, visoko na zeleno cepljeno ter zagrubano trto obrezuj pa tako-le:

Pri zagrubanju pusti vsaki grubanici, ako je cepičeva mladika močna, palec treh, k večjemu štirih očes, nikoli pa kar cel napnenec, kar se tako rado dela. Ako je pa cepičeva mladika slabotna, pusti vsaki grubanici palček le dveh očes. V sledečem letu napravi prerezavke in zopet v sledečem obreži pa grubanice v prvič na stalno, to je na en palec treh in en napnenec osem do deset očes.

Ako se tako cepljene trte obrezuje, kakor smo tukaj popisali, ni se bati, da bi prezgodaj rasti in roditi nehale. Ravno tako se pa tudi ni bati, da bi trte pri taki obrezatvi premalo obložene bile, ter da bi zaradi tega znabiti rapaste postale. Višje kakor en meter naj pa nihče svojim trtam debel ne izgoji. Ako pa trta v teku gotovega števila let v deblu to visokost preseže, onda pusti na deblu pijančka. V drugem letu potem, ko si ga pustil, pa šele trto nad njim odreži iz mladik na pijančku pa napravi palec in napnenca. Kar neodpustno bi bilo, ako bi se v novih vinogradih tako visoke trte imelo, kakoršne so bile v starih. R. D.

Poučni in zabavni del.

D e d.

(Slika. — Spisal Z.),

Za pečjo pa res ne bode ležali; kje bodo pa otroci! Pa pojte na svisli v svojo posteljo, saj ni tako mraz!

Siv, sključen starček v ozkih jirhastih hlačah in v odrgnjenem škrlatnem oprsniku je prilezel počasi izza peči. Nataknil je raztrgano obuvalo, ogrnil se z oguljenim kožuhom in iskal staro polhovko po klopi.